

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jana Passera, JUDr. Petra Průchy, JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci navrhovatele: **Demokratická unie České republiky**, se sídlem Všebořická 603, Ústí nad Labem, proti odpůrci: **vláda**, se sídlem nábr. E. Beneše 4, Praha 1, zastoupená JUDr. Václavem Henychem, vrchním ředitelem Sekce legislativy a všeobecné správy Ministerstva vnitra, se sídlem Praha 4, náměstí Hrdinů 3, v řízení o návrhu na pozastavení činnosti politické strany,

t a k t o :

I. Návrh **s e o d m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 23. 7. 2008 podala u Nejvyššího správního soudu politická strana Demokratická unie České republiky (dále též jen „navrhovatel“) návrh na zrušení pozastavení činnosti politické strany s odůvodněním, že dne 23. 5. 2008 doplnila a podala Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky výroční finanční zprávy za rok 2006 a 2007.

Z obsahu spisu Nejvyššího správního soudu sp. zn. Pst 19/2007 bylo zjištěno, že rozsudkem ze dne 20. 2. 2008, č. j. Pst 19/2007 - 41, byla činnost politické strany Demokratická unie České republiky pozastavena k návrhu vlády ze dne 5. 10. 2007.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 424/1991 Sb.“), může být činnost strany a hnutí rozhodnutím soudu pozastavena, jestliže jejich činnost je v rozporu s § 1 až 5, § 6 odst. 5 a § 17 až 19 téhož zákona nebo se stanovami. Podle druhého odstavce téhož ustanovení mohou

strana a hnutí při pozastavení činnosti činit pouze úkony zaměřené na odstranění stavu, který byl důvodem k rozhodnutí soudu o pozastavení jejich činnosti, a to nejdéle po dobu 1 roku. Trvají-li i nadále skutečnosti, pro které byla činnost strany pozastavena, podají orgány uvedené v § 15 tohoto zákona žalobu ve správním soudnictví na rozpuštění strany. Podle třetího odstavce téhož ustanovení, dojde-li ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany a hnutí, rozhoduje o znovuoobnovení jejich činnosti na základě žaloby strany a hnutí soud ve správním soudnictví, s výjimkou znovuoobnovení činnosti pozastavené z důvodů, uvedených v § 6 odst. 5 a § 18 odst. 1, kdy se činnost strany a hnutí považuje za řádně obnovenou dnem, kterým byla stanovená povinnost uznána za splněnou příslušným orgánem.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že shora citovanou zákonnou úpravu je nutno vyložit takovým způsobem, aby byly přednostně respektovány funkce politických stran. Jak zdejší soud uvedl opakovaně ve své judikatuře (např. rozsudek ze dne 6. 4. 2005, sp. zn. Pst 2/2003, publikovaný pod č. 586/2005 Sb. NSS), politické strany jsou korporace soukromého práva, jejichž základní funkcí je spojovat stát a společnost tím, že aktivizují a zapojují občany do správy veřejných záležitostí, a jejichž postavení je založeno na principech svobody, rovnosti a veřejnosti. Tyto funkce politických stran se projevují zejména ve volebním procesu a stát proto musí respektovat jejich autonomii a chovat se vůči nim velmi zdrženlivě.

Vycházejíce z této úvahy je dále třeba dovodit, že politické strany nemohou být při rozhodování o pozastavení jejich činnosti (resp. o jejich rozpuštění) vystaveny svévoli státních orgánů. Musí mít proto k dispozici dostatečné procesní prostředky, aby potenciální svévoli mohly účinně čelit. Přitom je zřejmé, že tyto prostředky ochrany musí nabídnout nezávislá a nestranná soudní moc (čl. 36 Listiny základních práv a svobod).

Pozastavení činnosti politické strany představuje velmi razantní zásah do její činnosti. Podle ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 424/1991 Sb., totiž platí, že při pozastavení činnosti mohou strana a hnutí činit pouze úkony zaměřené na odstranění stavu, který byl důvodem k tomuto rozhodnutí soudu. Lhůtu jednoho roku, zakotvenou v citovaném ustanovení, pak je třeba vykládat jednak jako lhůtu, po kterou by nejpozději měla dotčená strana napravit zjištěné nedostatky, a současně se jedná o lhůtu, před jejímž marným uplynutím nejsou vláda anebo prezident oprávněni podat návrh na její rozpuštění. Funkce této lhůty lze proto vymezit jako motivační i ochrannou.

Pokud v této lhůtě dojde k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany, dojde ke znovuoobnovení její činnosti dvojím způsobem: 1) rozhodnutím Nejvyššího správního soudu, pakliže byla činnost strany shledána rozpornou s ustanoveními § 1 až 5, § 17 a § 19 – v tomto případě rozhoduje soud o

znovuobnovení její činnosti, a to na návrh (poznámka: zákon zde nepřesně hovoří o „žalobě“); 2) uznáním Poslaneckou sněmovnou anebo Ministerstvem vnitra, jestliže se jednalo o pozastavení činnosti z důvodů podle ustanovení § 6 odst. 5 a § 18 odst. 1, 2 cit. zákona. Úkolem Poslanecké sněmovny je zjistit, zda strana dostala svým povinností zakotveným v ustanovení § 18 cit. zákona, tzn. zda řádně předložila výroční finanční zprávu; Ministerstvo vnitra pak zajišťuje kontrolu řádného ustavení orgánů strany.

V projednávané věci se jedná o případ, kdy byla činnost navrhovatele pozastavena pro porušení ustanovení § 18 zákona č. 424/1991 Sb.. Příslušným orgánem, který je oprávněn o splnění stanovené povinnosti rozhodnout, proto byla výhradně Poslanecká sněmovna, nikoliv Nejvyšší správní soud, jehož kompetence je dána pro odlišné případy, zmíněné výše. V případě pozastavení činnosti z důvodu porušení ustanovení § 18 zákona č. 424/1991 Sb. měl být proto správný takový postup navrhovatele, který by chybějící doklady dodal Poslanecké sněmovně s návrhem na znovuobnovení činnosti strany.

V podmínkách právního státu pak je pochopitelné, že o tomto návrhu musí být rozhodnuto, a to pozitivním či negativním způsobem. Pokud by Poslanecká sněmovna povinnost politické strany shledala splněnou, dochází tím současně k obnovení její činnosti. V případě negativního rozhodnutí Poslanecké sněmovny má Nejvyšší správní soud za to, že se jedná o rozhodnutí správního úřadu zasahující do subjektivních veřejných práv politické strany, přezkoumatelné v rámci správního soudnictví v režimu soudního řádu správního. Správnímu soudu tak přísluší právo takového rozhodnutí Poslanecké sněmovny zrušit a zavázat ho svým právním názorem (§ 78 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“)

Konečně je nutno se vyjádřit i k situaci, kdy by politická strana sice Poslanecké sněmovně určitou dokumentaci předložila, nicméně Poslanecká sněmovna by se jí vůbec nezabývala a nikterak by nerozhodla. V tomto případě má Nejvyšší správní soud za to, že by soudní ochranu politické strany představovala žaloba proti nečinnosti správního orgánu podle ustanovení § 79 a násl. s. ř. s., na jejímž základě je správní soud oprávněn uložit správnímu orgánu (tzn. Poslanecké sněmovně) povinnost vydat rozhodnutí nebo osvědčení a stanovit k tomu přiměřenou lhůtu.

Vycházejí z těchto úvah Nejvyšší správní soud uzavírá, že o návrhu na znovuobnovení činnosti politické strany, jejíž činnost byla pozastavena z důvodu uvedeného v § 18 zákona č. 424/1991 Sb., nepřísluší rozhodovat Nejvyššímu správnímu soudu, ale výhradně Poslanecké sněmovně. Poslanecké sněmovně je povinna po doložení výročních finančních zpráv navrhovatelem o tomto návrhu rozhodnout. Pokud by její rozhodnutí bylo negativní, eventuelně pokud by se návrhem nezabývala a nerozhodla vůbec, má Nejvyšší správní soud za to, že o

případném návrhu na přezkoumání takového negativního rozhodnutí, eventuálně návrhu na nečinnost správního orgánu, bude rozhodovat soud ve správním soudnictví, nikoliv však na prvním místě Nejvyšší správní soud, ale příslušný krajský soud (zde Městský soud v Praze), neboť Nejvyšší správní soud je ve smyslu § 95 s. ř. s. příslušný k řízení o návrhu na znovuoobnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí jen v případě, kdy činnost strany byla shledána rozpornou s ustanoveními § 1 až 5, § 17 a § 19 zákona č. 424/1991 Sb. O takový případ však v projednávané věci, jak již bylo výše uvedeno, nejde. Rozhodovací pravomoc Nejvyššího správního soudu by tudíž v projednávané věci přicházela v úvahu až v případě kasační stížnosti podané proti rozhodnutí Městského soudu v Praze.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud návrh na zrušení pozastavení činnosti politické strany a znovuoobnovení její činnosti odmítl podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť není orgánem věcně příslušným k projednání takového návrhu, což je neodstranitelný nedostatek podmínky řízení. Nejvyšší správní soud při rozhodování v této věci vycházel z právních názorů, které vyjádřil ve svém dřívějším usnesení ze dne 29. 8. 2007, č. j. Obn 1/2006 – 11, in č. 1386/2007 Sb. NSS.

Výrok o nákladech řízení vychází z ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s., podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, mimo jiné též tehdy, byla-li žaloba odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2008

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu